

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: Факултет по славянски филологии.

Специалност: (код и наименование)

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Славянска филология.....

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Д	И	6	0
---	---	---	---

Дисциплина:

(код и наименование)

Сравнително славянско литературознание: Славянският партоцентризъм в литературата и киното

Преподавател: проф. дфн Панайот Карагъзов

Асистент: -

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	30
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	

Обща извънаудиторна заетост	30
ОБЩА ЗАЕТОСТ	60
Кредити аудиторна заетост	1
Кредити извънаудиторна заетост	1
ОБЩО ЕКСТ	2

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	20
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	20
9.		
10.		
11.	Изпит (с представяне на курсова работа)	60
Анотация на учебната дисциплина:		
<p>Терминът <i>партоцентризъм</i> е създаден по модела на утвърдените термини теоцентризъм, антропоцентризъм и етноцентризъм с цел да обозначи доминиращата роля на партията в обществения и литературния живот на славяните по време на нацисткия и комунистическия тоталитаризъм. В пълния си обем терминът включва и отражението на останалите политически партии преди да бъдат забранени или (само)разпуснати от тоталитарните режими.</p> <p>Магистърската програма предвижда запознаване с историческите предпоставки за възникването и утвърждаването на партоцентризма сред славяните и неговите прояви в областта на литературата и киното. Ще бъдат коментирани литературните първоизточници и прожектираните чешки, полски, сръбски и руски филмови адаптации на литературни произведения по темата.</p>		

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Предварителни изисквания:
Завършен осми семестър на магистърска програма след средно образование Славянска филология

Очаквани резултати:
Лекционният курс цели да запознае студентите с близкото обществено и културно минало на славяните и да открие разликите и сходствата с настоящето. В същото време слушателите ще придобият знания за релацията художествена литература – кино.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Същност и генезис на славянския партоцентризм: от етноцентризм към класово-партиен колективизъм; политическите партии при славяните – типология и специфика; начало и край на тоталитарния партоцентризм (от <i>съветите</i> на работническите и матроски делегати в Русия до комитетите на Солидарност в Полша)	2
2	Южнославянският буржоазен партоцентризм: Бранислав Нушич, Иван Вазов, Алеко Константинов, Стоян Михайловски, Тодор Влайков, Михалаки Георгиев и др.	2
3	Поемата „Владимир Илич Ленин” на Владимир Маяковски – първообразец и култова творба на комунистическия партоцентризм; религиозен култ и култ към личността. Епигони на Маяковски. Поемката „Слово за Сталин” на Владислав Броневски. Догмата за партийната непогрешимост в стихотворението „Към партията“ на Христо Радевски	2
4.	Нацистският тоталитаризъм в чешката литература и кино: „Строго охранявани влакове” и „Обслужвал съм английския крал” на творческия тандем Бохумил Храбал – Иржи Менцел. Малкият човек в контекста на голямата история	2
5.	Идеологизираните любов, секс и брак във филмите и книгите „Обслужвал съм английския крал”, „Строго	2

	охранявани влакове” и „Вътрешен кръг” (режисьор Андрей Кончаловский), „Шегата” и др.	
6	Насилието и фалшификациите на нацизма и сталинизма във филма „Катин” на Анджей Вайда. Истина и лъжа.	2
7	Установяване на комунистическия партоцентризм в Полша в романа и филма „Пепел и диамант” на Йежи Анджейевски и Анджей Вайда	2
8	Любовта към партията и партийния вожд във филмите „Тито и Аз”, „Вътрешен кръг” и „Обслужвал съм английския крал“. Интимните шеги на партоцентризма в романовата и филмовата версия на „Шегата” на Милан Кундера и романа на китайската писателка-емигрантка Анче Мин „Wild Ginger”	2
9	История и памет. Материални и духовни места на паметта. Памет и идеологическа амнезия. (Само)разрушителната стихия при славяните. Разрушените и осквернени паметници при славяните – 10–21 в. Трябва ли да се унищожават паметници?	2
10	Пражката пролет. Социализъм с човешко лице. Нормализацията в ЧССР, литературата и киното. Романът на Милан Кундера „Непосилната лекота на битието“ и неговата филмова версия	2
11	Моралът над идеологията – последиците от Пражката пролет във филма на Зденек Свйерак „Коля”. Нежната революция от 1989 г.	2
12	Крахът на комунистическа Югославия във филма „Ундерграунд” на Емир Костурица. Пиесата „Сборен пункт” на Душан Ковачевич като част от сценария на филма	2
13	Фалшивият сталинизъм и истинската солидарност във филмите на Анджей Вайда „Човекът от мрамор”, „Човекът от желязо” и „Валенса – човек на надеждата“. Съпоставка на последните два филма	2
14	Портцентризмът като световен феномен: Джорж Оруел „1984”, Анче Мин „Дивата Джинджър”	2
15	Обобщение и преговор на материала. Заключителна дискусия	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Сръбският буржоазен партоцентризм: „Народен представител”, „Г-жа Министершата” и „Политически сватби” на Бранислав Нушич
2	Отражението на буржоазните партии в българската литература от края на 19 и началото на 20 век: Алеко Константинов, Иван Вазов, Михалаки Георгиев, Годор Влайков и др. Партийният кариеризъм, роенето на партии и партийните хамелиони: „Бай Ганю”, „Кочо Кюскията”, „Каменов” и др.
3	Ярослав Хашек: „История на партията на умерения прогрес в рамките на закона” и политически фейлетони
4.	Установяване на комунистически партоцентризм в Русия – исторически преглед
5.	Ленин и Максим Горки за партийността в литературата
6.	Поемата „Владимир Илич Ленин” на Владимир Маяковски – архетип на комунистическия партоцентризм в художествената литература
7.	Славянските епигони на Маяковски
8.	Българският „принос” в комунистическия партоцентризм: Христо Радевски и апологията „Към партията”
9.	Пактът „Рибентроп – Молотов – симбиоза на двата типа тоталитаризъм. Филмът „Катин” на Анджей Вайда”
10.	Нацистският тоталитаризъм в чешката литература и кино: „Строго охранявани влакове” и ”Обслужвал съм английския крал”
11.	Комунистическият партоцентризм в романа и филма „Шегата”
	Идеологизираните любов, брак и секс в чешката литература
12.	Партийното събрание в славянските литератури: „Разораната целина” (Шолохов), „Шегата” (Кундера), „Гробища” (Марек Хласко), „Телефон до Сталин” (Ришард Садай”, „Мъртво вълнение” (Ивайло Петров” и др.
13.	Установяване на комунистически партоцентризм в Полша в романа и филма „Пепел и диамант” на Йежи Анджейевски и Анджей Вайда

14.	Пражката пролет периодът на <i>нормализацията</i> в чешката литература и кино. Милан Кундера „Непосилната лекота на битието“. Филмовата версия на романа
15.	Моралът над идеологията – последиците от Пражката пролет и нормализацията във филма на Зденек Свйерак „Коля“
16.	Началото на края на комунистическия партоцентризъм в Полша. Създаване и дейност на Независимия самоуправляващ се профсъюз „Солидарност“.
17.	Филмите на Анджей Вайда „Човекът от мрамор“ и „Човекът от желязо“
18.	Прилики и разлики между нацисткия и комунистическия партоцентризъм. Пактът „Рибентроп – Молотов“, истина и лъжа във филма „Катин“. Истина и лъжа във филма „Смоленск“
19.	Култът към личността в литературата и киното: „Вътрешен кръг“ и „Тито и аз“

Библиография

Основна:

Валери Стефанов: *Българска литература XX век*, С., 2003

Георги Господинов (съставител) „*Аз живях социализма*“, С. 2013

Едвард Можейко: *Социалистическият реализъм*, С., 2009

Милена Кирова: *Българската литература от Освобождението до Първата световна война*, ч. 1-2, С., 2017

Панайот Карагъзов: *Увод в славянския партоцентризъм. Отражение на буржоазната партийност в сръбската и българската литература от края на XIX до началото на XX век*. In: *Slavia*, Praha, Ročník 85, 2016, sešit 1: 13-29; *Апология и деградация на интимността в романа и филма „Обслужвал съм английския крал“*, В: *Studia Litteraria Serdicensia*, С., 2023

Някогашните славяни днес, С., 1997 ; *Календари, мъченици и поети*, С., 2010; *Светци и мъченици на тоталитаризма* (В: *Славянските свети мъченици*, С. 2006); *Любов*,

секс и политика по време на разпад(д), В: Език и литература, бр.: 3-4, 2019, с. 118-126

Пламен Дойнов, *Българският соцреализъм 1956, 1968, 1989. Норма и криза в литературата на НРБ. С., 2011; Литература, размразяване, разлом. 1962. С., 2015*
Славенка Дракулнич, *Как мы пережили коммунизм и даже смеялись при этом/ Какосто preživjeli komunizam i čak se smijali*, Загреб, 1991

Допълнителна:

Бохумил Храбал: *Строго охранявани влакове; Обслужвал съм английския крал*
Бранислав Нушич: *Народен представител, Г-жа Министершата, Политически сватби*

Владимир Маяковски: *Владимир Илич Ленин*

Владислав Броневски: *Слово за Сталин*

Марек Хласко: *Гробища*

Милан Кундера: *Шегата, Непосилната лекота на битието*

Йежи Анджейевски: *Пепел и диамант*

Михалаки Георгиев: *Кочо Кюскията*

Стефан Жеромски: *Предпролет*

Тодор Влайков: *Каменов*

Христо Радевски: *Към Партията*

Чеслав Милош: *Поробеният разум*

Ярослав Хашек: *История на партията на умерения прогрес в рамките на закона*

Дата: 23.05.2024 г.

Съставил:
проф. дфн Панайот Карагъзов

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.